

DE OFFICIO PRAEFECTI PRAETORIO AFRICAE
ET DE OMNI EIUSDEM DIOECESEOS STATU.

1.27.1

In nomine domini nostri Ihesu Christi imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vvandalicus Africanus pius felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus Archelao praefecto praetorio Africae.

Quas gratias aut quas laudes domino deo nostro Ihesu Christo exhibere debeamus, nec mens nostra potest concipere nec lingua proferre.

1 ¶ Multas quidem et antea a deo meruimus largitates et innumerabilia circa nos eius beneficia confitemur, pro quibus nihil dignum nos egisse cognoscimus: prae omnibus tamen hoc, quod nunc deus omnipotens per nos pro sua laude et pro suo nomine demonstrare dignatus est, excedit omnia mirabilia opera, quae in saeculo contigerunt, ut Africa per nos tam brevi tempore reciperet libertatem, ante centum et quinque annos a Vvandalis captivata, qui animarum fuerant simul hostes et corporum.

2 ¶ Nam animas quidem diversa tormenta atque supplicia non ferentes rebaptizando ad suam perfidiam transferebant: corpora vero liberis natalibus clara iugo barbarico durissime subiugabant.

3 ¶ Ipsas quoque dei sacrosanctas ecclesias suis perfidiis maculabant: aliquas vero ex eis stabula fecerunt.

4 ¶ Vidimus venerabiles viros, qui abscissis radicibus linguis poenas suas mirabiliter loquebantur: alii vero post diversa tormenta per diversas dispersi provincias vitam in exilio peregerunt.

5 ¶ Quo ergo sermone aut quibus operibus dignas deo gratias agere valeamus, quod per me, ultimum servum suum, ecclesiae suae iniurias vindicare dignatus est et tantarum provinciarum populos a iugo servitutis eripere?

6 ¶ Quod beneficium dei antecessores nostri non meruerunt, quibus non solum Africam liberare non licuit, sed et ipsam Romam viderunt ab eisdem Vvandalis captam et omnia imperialia ornamenta in Africam exinde translata.

7 ¶ Nunc vero deus per suam misericordiam non solum Africam et omnes eius provincias nobis tradidit, sed et ipsa imperialia ornamenta, quae capta Roma fuerant ablata, nobis restituit.

8 ¶ Ergo post tanta beneficia, quae nobis divinitas contulit, hoc de domini dei nostri misericordia postulamus, ut provincias, quas nobis restituere dignatus est, firmas et illaesas custodiat et faciat nos eas secundum suam voluntatem ac placitum gubernare, et universa Africa sentiat omnipotentis dei misericordiam et cognoscant eius habitatores, quam a durissima captivitate et iugo barbarico liberati in quanta libertate sub felicissimo nostro imperio degere meruerunt.

9 ¶ Hoc etiam deprecantes exoramus precibus sanctae et gloriosae semper virginis et dei genetricis Mariae, ut, quidquid minus est rei publicae nostrae, per nos, ultimos servos suos, restituat in suo nomine deus et dignos nos faciat servitium eius adimplere.

10 ¶ Deo itaque auxiliante pro felicitate rei publicae nostrae per hanc divinam legem sancimus, ut omnis Africa, quam deus nobis praestitit, per ipsius misericordiam optimum suscipiat ordinem et propriam habeat praefecturam,

ut sicut Oriens atque Illyricum, ita et Africa praetoriana maxima potestate specialiter a nostra clementia decoretur.

11 ¶ Cuius sedem iubemus esse Carthaginem et in praefatione publicarum chartarum praefecturis aliis eius nomen adiungi, quam nunc tuam excellentiam gubernare decernimus.

12 ¶ Et ab ea auxiliante deo septem provinciae cum suis iudicibus disponantur, quarum Zeugī, quae proconsularis antea vocabatur, Carthago et Byzacium ac Tripolis rectores habeant consulares: reliquae vero, id est Numidia et Mauritaniae et Sardinia, a praesidibus cum dei auxilio gubernentur.

13 ¶ Et in officio quidem tuae magnitudinis nec non pro tempore viri magnifici praefecti Africae trecentos nonaginta sex viros per diversa scrinia et officia militare decernimus, in officiis vero consularium ac praesidium quinquaginta homines per singula officia esse sancimus.

14 ¶ Quae vero emolumenta sive magnificentia tua sive consulares et praesides et quid unusquisque ex officio eorum de publico consequi debet, notitia subter adnexa declarat.

15 ¶ Optamus ergo, ut omnes iudices nostri secundum voluntatem et timorem dei et nostram electionem atque ordinationem sic suas administrationes gubernare studeant, ut nullus eorum aut cupiditati sit deditus aut violentias aliquas vel ipse inferat vel iudicibus aut officiis eorum aut quibuscumque aliis collatoribus inferre permittat, licet enim per omnes provincias nostras deo iuvante festinemus, ut illaesos habeant collatores, maxime tamen tributariis dioeceseos Africanae consulimus, qui post tantorum temporum captivitatem meruerunt deo iuvante per nos lumen libertatis adspicere.

16 ¶ Ergo iubemus omnes violentias et omnem avaritiam cessare et iustitiam atque veritatem circa omnes nostros tributarios reservari, sic enim et deus placatur et ipsi possunt celerius, sicut collatores alii nostrae rei publicae, relevari atque florere.

17 ¶ Sportulas etiam ab officio tam viri magnifici praefecti Africani quam reliquorum iudicum sic exigi iubemus, quomodo in nostris legibus est dispositum et ab omni re publica nostra custoditur, ut nullus audeat quocumque tempore vel quocumque modo earum excedere quantitatem.

18 ¶ Hoc etiam praesenti sanctione credimus ordinandum, ut non multa dispendia pro completionem chartarum vel codicillorum vel in nostro laterculo vel in scriniis praefecti praetoriorum per Africam iudices sustinere videantur, quia, si ipsi dispendiis laesi non fuerint, nullam habeant necessitatem eiusdem nostrae Africae tributarios praegravandi.

19 ¶ Iubemus ergo, ut iudices dioeceseos Africanae tam civiles quam militares in nostro laterculo pro codicillorum atque chartularum promotionis suae consuetudinibus nihil ultra quam sex solidos praebeant, at vero in scrinio praefectorum non ultra duodecim solidos cogantur inferre.

20 ¶ Quem modum si quis excesserit, ipse quidem iudex triginta librarum auri dispendio subiacebit, officium vero eius non solum simile dispendium, sed et capitale periculum sustinebit, nam si aliquis ex quacumque parte ausus fuerit iussiones nostras excedere et non festinaverit cum dei timore eas servare, non solum dignitatis aut substantiae periculum sustinebit, sed etiam ultimo supplicio subiacebit.

21 ¶ Et est notitia deo auxiliante:

Pro annonis et capitu pro tempore praefecti praetorio per totam Africam auri libras centum.

Pro annonis consiliariorum auri libras viginti.

Pro annonis cancellariorum auri libras septem.

22 ¶ Item officiis eius ita:

In scrinio primo hominibus decem pro annonis XVIIIIS, pro capitu XIIS, fiunt solidi CXLVIIS,

ita: numerario pro annonis VI annona solidorum V et pro capitu IIII capitus solidorum IIII, fiunt solidi XLVI.

secundo pro annonis III annona solidorum V et pro capitu II capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXIII.

tertio pro annonis II annona solidorum V et pro capitu IS capitus solidorum IIII, fiunt solidi XVI.

quarto quinto et sexto ad annonas IS annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXXIIIS.

reliquis quattuor ad annonas I annona solidorum V et ad capitum S capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXVIII.

23 ¶ In scrinio secundo ut supra scriptum est. in scrinio tertio ut supra scriptum est. in scrinio quarto ut supra scriptum est.

24 ¶ In scrinio primiscrinii, quod est subadiuvae, hominibus decem annonae XIII capita XIS, fiunt solidi CXVI,

ita: primiscrinio pro annonis III annona solidorum V et pro capitu II capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXIII.

secundo pro annonis II, annona solidorum ut supra scriptum est, et pro capitu IS, capitus solidorum ut supra scriptum est, fiunt solidi XVI.

tertio et quarto pro annonis IS, annona solidorum ut supra scriptum est, et pro capitu I, capitus solidorum ut supra scriptum est, fiunt solidi XXIII.

reliquis hominibus sex ad annonam I annona solidorum V et pro capitu I capitus solidorum IIII, fiunt solidi LIIII.

25 ¶ In scrinio commentariensis hominibus duodecim annonae XVII capita XIIIIS, fiunt solidi CXLIII.

ita: primo commentariensi annonae III annona solidorum V, pro capitu II capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXIII.

sequentes homines tres ad annonas II annona solidorum V, pro capitu IS capitus solidorum IIII, fiunt solidi XLVIII.

reliqui homines octo ad annonam I annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi LXXII.

26 ¶ In scrinio ab actis hominibus decem annonae XIIIII capita XII, fiunt solidi CXVIII.

ita: primo annonae III pro annona I solidi V, capita II capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXIII.

secundo et tertio ad annonas II pro annona I solidi V et ad capitum IS capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXXII.

reliquis septem ad annonam I annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi LXIII.

27 ¶ In scrinio libellorum hominibus sex annonae VIIS capita VIS, fiunt solidi LXIIIS.

ita: primo annonae II pro annona solidi V, pro capitu IS capitus solidorum IIII, fiunt solidi XVI.

secundo annona IS pro annona solidi V, pro capitu I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XIS.

reliquis hominibus quattuor ad annonas I annona solidorum V et ad capitum I capitus

solidorum IIII,

fiunt solidi XXXVI.

28 ¶ In schola exceptorum hominibus sexaginta annonae LXXIV capita LXII solidi DCXVIII. ita: primo et secundo ad annonas III pro annona solidi V et ad capita II capitus solidorum IIII, fiunt solidi XLVI.

aliis hominibus quinque ad annonas II annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi LXX.

reliquis hominibus decem ad annonas IS annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi CXV.

reliquis hominibus quadraginta tribus ad annonas I annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi CCCLXXXVII.

29 ¶ In schola singulariorum hominibus quinquaginta annonae LIIS capita L solidi CCCCLXIIS.

ita: primo annonae II annona solidorum V, capitus I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XIII. secundo tertio et quarto ad annonas IS annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXXIIIIS.

reliquis hominibus quadraginta sex ad annonam I annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi CCCXIII.

30 ¶ In schola mittendariorum hominibus quinquaginta annonae LIIS capita L solidi CCCCLXIIS.

ita: primo annonae II annona solidorum V, capitus I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XIII. secundo tertio et quarto ad annonam IS annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXXIIIIS.

reliquis hominibus quadraginta sex ad annonam I annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi CCCXIII.

31 ¶ In schola cursorum hominibus triginta annonae XXXIIS capita XXX solidi CCLXXXIIS. ita: primo annonae II annona solidorum V, capitus I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XIII.

secundo et tertio et quarto ad annonam IS annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XXXIIIIS.

reliquis hominibus viginti sex ad annonam I annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi CCXXXIII.

32 ¶ In schola nomenclatorum hominibus duodecim annonae XIII capita XIIS solidi CXV. ita: primo annonae II annona solidorum V, capitus IS capitus solidorum IIII, fiunt solidi XVI.

reliquis hominibus undecim ad annonam I annona solidorum V et ad capitum I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XCVIII.

33 ¶ In schola stratorum hominibus sex annonae VII capita VI solidi LVIII. ita: primo annonae II annona solidorum V, capitus I capitus solidorum IIII, fiunt solidi XIII.

reliquis hominibus quinque ad annonas I pro annona solidos V et ad capitum I pro capitu solidos IIII, fiunt solidi XLV.

34 ¶ In schola praeconum hominibus decem annonae XI capita XS solidi XCVII. ita: primo annonae II pro annona solidos V, capitus IS pro capitu solidos IIII, fiunt solidi XVI.

reliquis hominibus novem ad annonam I pro annona solidos V et ad capitum I pro capitu solidos IIII, fiunt solidi LXXXI.

35 ¶ In schola draconariorum hominibus decem annonae XI capita XS solidi XCVII. ita: primo annonae II pro annona solidos V, capitus IS pro capitu solidos IIII, fiunt solidi XVI.

reliquis hominibus novem ad annonam I pro annona solidos V et ad capitum I pro capitu solidos IIII, fiunt solidi LXXXI.

36 ¶ In scrinio operum hominibus viginti annonae XXVIII capita XXI solidi CCXXXIII. ita: primo annonae III pro annona solidi V, capita II pro capitu solidi IIII, fiunt solidi XXIII.

reliquis hominibus tribus ad annonas II pro annona solidi V et ad capitum I pro capitu solidi IIII, fiunt solidi XLII.

reliquis aliis hominibus sex ad annonam IS pro annona solidi V et ad capitum I pro capitu solidi IIII, fiunt solidi LXVIII.

reliquis aliis hominibus decem ad annonam I pro annona solidi V et ad capitum I pro capitu solidi IIII, fiunt solidi XC.

37 ¶ In scrinio arcae hominibus viginti annonae XXVIII capita XXI solidi CCXXXIII. ita: primo annonae III pro annona solidi V, capita II pro capitu solidi IIII, fiunt solidi XXIII.

reliquis hominibus tribus ad annonas II pro annona solidi V et ad capitum I pro capitu solidi IIII, fiunt solidi XLII.

reliquis aliis hominibus sex ad annonam IS pro annona solidi V et ad capitum I pro capitu solidi IIII, fiunt solidi LXVIII.

reliquis aliis hominibus decem ad annonam I pro annona solidi V et ad capitum I pro capitu solidi IIII, fiunt solidi XC.

38 ¶ In schola chartulariorum hominibus quinquaginta annonae LVIII capita LIIS solidi D. ita: primo annonae III pro annona solidi V, capita II pro capitu solidi IIII, fiunt solidi XXIII.

reliquis hominibus tribus ad annonas II pro annona solidi V et ad capitum IS pro capitu solidi IIII, fiunt solidi XLVIII.

reliquis aliis hominibus sex ad annonam IS pro annona solidi V et ad capitum I pro capitu solidi IIII, fiunt solidi LXVIII.

reliquis aliis hominibus quadraginta ad annonam I pro annona solidi V et ad capitum I pro capitu solidi IIII, fiunt solidi CCCLX.

39 ¶ Fiunt homines CCCXCVI, annonae CCCXCXVIII solidorum ICCCCXC, capita CCCXXS solidorum IDCLXXXII, fiunt solidi IIIICLXXII.

40 ¶ Item pro annonis et capitu consularis solidi CCCXLVIII. officiorum eius solidi CLX.

41 ¶ Pro tempore medicis hominibus quinque annonae XLVIII capita XVIIIIS solidi CCCXVIII.

ita: primo pro annonis XV capitibus VI solidi LXXXVIII. secundo pro annonis X capitibus V solidi LXX.

reliquis hominibus tribus ad annonas VIII et ad capita IIS solidi CL.

42 ¶ Grammaticis hominibus duobus ad annonas X et ad capita V, ad solidos LXX. sophistis oratoribus hominibus duobus ad annonas X, ad capita V, ad solidos LXX.

43 ¶ Haec igitur, quae pro disponendis civilibus iudicibus Africae eorumque officiis, id est tam scrinariis amplissimae eius praefecturae quam cohortalibus, per hanc divinam constitutionem statuimus, tua magnitudo cognoscens ex kalendis Septembribus futurae tertiae decimae indictionis effectui mancipari observarique procuret atque edictis publicis omnibus innotescant: his scilicet, qui ordinati

fuerint a tua sublimitate secundum praesentem divinam constitutionem, firmitatem sui status in perpetuo habituris, nam deo iuvante de militaribus iudicibus et de officiis eorum et de alio nostro exercitu per aliam sanctionem statuimus.

Emissa lex Constantinopoli dn. Iustiniano pp. A. IIII et Paulino vc. cons. [a. 534]